

Contractuele eisen die gelden bij een AI-systeem

Toepasselijkheid

Indien naar het oordeel van Opdrachtgever sprake is van een "**AI-systeem**" in de zin van artikel 3 van de AI-verordening (EU 2024/1689) d.d. 13 juni 2024, dan is Opdrachtnemer, tenzij er sprake is van een uitzondering, verplicht de contractuele bepalingen uit artikel 1 t/m 13 onverkort na te komen. De artikelen zijn niet onderhandelbaar.

Uitzondering

Opdrachtgever behoudt zich het recht voor om één of meerdere artikelen niet van toepassing te verklaren indien daartoe aanleiding is, bijvoorbeeld indien aantoonbaar (aan de hand van bewijsstukken, registraties, beoordelingen) sprake is van een **niet** hoog risico AI-systeem in de zin van de AI-verordening.

Het besluit om een uitzondering toe te passen is uitsluitend voorbehouden aan Opdrachtgever. Opdrachtnemer kan hieraan geen rechtens afdwingbare aanspraak ontlenen.

Let op: Aan de contractuele eisen moet zijn voldaan op het moment dat het AI-systeem daadwerkelijk is geïmplementeerd en/of door Opdrachtgever operationeel ingezet wordt.

Ondergetekenden:

1. **de publiekrechtelijke rechtspersoon het hoogheemraadschap van Rijnland**, gevestigd te Archimedesweg 1, te (2333 CM) Leiden, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door _____, in de functie van _____, daarmee uitvoering gevend aan het besluit van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. _____.

hierna te noemen: de "**Opdrachtgever**";

en

2. (____), gevestigd aan de _____ te (postcode) _____ ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer: _____, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door _____ in de functie van _____;

hierna te noemen: de "**Opdrachtnemer**";

Onder (1) en (2) hierna individueel ook te duiden als "**Partij**" en gezamenlijk als "**Partijen**"

Artikelen

1. Risicobeheersysteem

1.1 Opdrachtnemer stelt voorafgaand aan levering een risicobeheersysteem op en voert dit uit voor het AI-systeem. Dit risicobeheersysteem is een doorlopend, gepland en iteratief (monitorings)proces dat gedurende de gehele levensduur van het AI-systeem door Opdrachtnemer wordt onderhouden.

1.2 Het risicobeheersysteem omvat ten minste:

- Identificatie en analyse van bekende en redelijkerwijs te voorziene risico's voor gezondheid, veiligheid en grondrechten bij gebruik conform het beoogde doel;
- Inschatting van risico's bij redelijkerwijs te voorzien misbruik;
- Evaluatie van overige risico's op basis van monitoringdata;
- Vaststelling van passende risicobeheersmaatregelen om de onder a t/m d genoemde risico's te beperken.

1.3 Risicobeheersmaatregelen zijn zodanig dat ook het restrisico is beheerst en daarmee ten behoeve van Opdrachtgever de totale restrisico's aanvaardbaar zijn, mits het AI-systeem wordt gebruikt conform het beoogde doel of bij voorzien misbruik.

1.4 Bij het vaststellen van risicobeheersmaatregelen wordt gewaarborgd dat:

- a) Risico's zoveel mogelijk worden uitgesloten of beperkt via ontwerp en ontwikkeling;
- b) Waar nodig worden aanvullende controlemaatregelen getroffen;
- c) Relevante informatie en gebruiksinstructies aan de Opdrachtgever worden verstrekt, inclusief transparantie over prestaties, beperkingen en omstandigheden die risico's kunnen veroorzaken.

1.5 Het risicobeheersysteem wordt afgestemd op relevante wet- en regelgeving, waaronder de AI-verordening, AVG en sectorale normen, en wordt geactualiseerd bij wijzigingen in deze kaders.

1.6 Het risicobeheersysteem voorziet in een mechanisme voor:

- a) Incidentrapportage en -analyse, inclusief meldplicht bij ernstige risico's of schendingen van grondrechten;
- b) Documentatieplicht, waarbij alle risicobeoordelingen, maatregelen en updates traceerbaar en controleerbaar zijn.

1.7 Bij gebruik van generatieve AI of zelflerende AI-systemen wordt in het risicobeheersysteem expliciet aandacht besteed aan:

- Modeldrift en onvoorspelbaar gedrag;
- Bias en discriminatie in output;
- Transparantie van besluitvorming, inclusief uitlegbaarheid van algoritmen.

2. Technische Documentatie en gebruiksinstructies

2.1 Opdrachtnemer maakt de datasets inzichtelijk waarop het AI-systeem is gebaseerd.

2.2 Opdrachtnemer verstrekt de technische documentatie van het AI-systeem en maakt daarbij inzichtelijk wat voor Opdrachtgever de risico's zijn.

- 2.3 Opdrachtnemer verstrekt de gebruiksinstructies, zodat Opdrachtgever in staat is het AI-systeem op juiste wijze te gebruiken.
- 2.4 De technische documentatie stelt de Opdrachtgever, of een door haar aangewezen derde, in staat om te beoordelen of het AI-systeem voldoet aan de in deze Software-overeenkomst gestelde eisen. De documentatie voldoet aan de door Opdrachtgever gestelde vereisten.
- 2.5 De gebruiksinstructies bevatten duidelijke, volledige en juiste informatie die relevant is voor het beoogde gebruik van het AI-systeem door de Opdrachtgever. De instructies zijn toegankelijk en begrijpelijk opgesteld.
- 2.6 De Opdrachtnemer actualiseert de technische documentatie en gebruiksinstructies bij iedere ingrijpende wijziging van het AI-systeem gedurende de looptijd van de Software-overeenkomst en/of het onderhoud daarvan. De geactualiseerde versies worden onverwijld aan de Opdrachtgever verstrekt.
- 2.7 De technische documentatie en gebruiksinstructies en/of daarmee samenhangende documenten worden opgesteld in het Nederlands. Hierop is geen uitzondering mogelijk.
- 2.8 Opdrachtgever is gerechtigd om, voor zover noodzakelijk voor de uitvoering van haar taken, kopieën van de technische documentatie en gebruiksinstructies te maken voor intern gebruik.

3. Registratie

- 3.1 De Opdrachtnemer waarborgt dat het AI-systeem zodanig is ontworpen en ontwikkeld dat het automatisch gebeurtenissen registreert ("logs") gedurende de gehele levenscyclus van het systeem. Deze loggingcapaciteiten zijn in overeenstemming met geavanceerde en, indien beschikbaar, erkende normen of gemeenschappelijke specificaties.
- 3.2 De loggingcapaciteiten van het AI-systeem waarborgen een passend niveau van traceerbaarheid, afgestemd op het door Opdrachtgever beoogde gebruik en het redelijkerwijs te voorziene misbruik. Logging maakt in ieder geval registratie mogelijk van gebeurtenissen die relevant zijn voor:
 - a) Het identificeren van situaties waarin het AI-systeem een risico vormt voor de gezondheid, veiligheid of fundamentele rechten van personen;
 - b) Het signaleren van substantiële wijzigingen in het AI-systeem;
 - c) De duur van elk gebruik van het systeem (start- en eindtijd);
 - d) De referentiedatabanken waarmee inputdata zijn gecontroleerd;
 - e) De inputdata waarop het systeem een match heeft vastgesteld;
 - f) De gegenereerde outputdata en/of metadata van het AI-systeem, voor zover deze relevant zijn voor de beoordeling van de werking en de besluitvorming;
 - g) De identiteit van natuurlijke personen die betrokken zijn bij de verificatie van resultaten.
- 3.3 Timestamping van de logging van het AI-systeem dient gesynchroniseerd te zijn via gemeenschappelijke tijdserver van Opdrachtgever.
- 3.4 Opdrachtnemer verschaft Opdrachtgever kosteloos toegang tot de automatisch gegenereerde logs van het AI-systeem, bij voorkeur in realtime, voor zover deze onder zijn controle vallen.
- 3.5 Opdrachtnemer en/of Opdrachtgever (dit naar keuze van Opdrachtgever) bewaart de automatisch gegenereerde logs gedurende een periode van ten minste 5 jaar, tenzij het toepasselijke (inter)nationale recht een langere bewaartermijn

voorschrijft, met name op grond van de AVG of andere relevante wet- en regelgeving.

3.6 Bij beëindiging van de Software-overeenkomst draagt de Opdrachtnemer onverwijld en op een veilige wijze alle onder zijn controle vallende logs, inclusief input- en outputdata (indien van toepassing in het voorgeschreven formaat/bestandstype) over aan de Opdrachtgever.

4. Transparantie van het AI-systeem

4.1 Opdrachtnemer waarborgt dat het AI-systeem zodanig is en wordt ontworpen en ontwikkeld dat de werking ervan voldoende transparant is om de Opdrachtgever, al dan niet door middel van menselijke tussenkomst, in staat te stellen het systeem op redelijke wijze te begrijpen, te interpreteren en te verklaren.

4.2 Ter waarborging van deze transparantie voert de Opdrachtnemer voorafgaand aan de levering van het AI-systeem een transparantiebeoordeling uit. Deze beoordeling omvat ten minste:

- a) Een analyse van de algemene logica en algoritmische werking van het AI-systeem;
- b) Een beschrijving van de gebruikte inputdata, inclusief herkomst, selectiecriteria en eventuele beperkingen;
- c) Een toelichting op de gegenereerde output, inclusief de wijze waarop deze tot stand komt;
- d) Een beoordeling van de begrijpelijkheid van de output voor eindgebruikers en de mogelijkheid om beslissingen van het systeem uit te leggen aan betrokkenen;
- e) Een evaluatie van de technische maatregelen die zijn genomen om de interpretatie van de output te vergemakkelijken, conform artikel 13, lid 3, onder d van de AI-verordening.

4.3 De resultaten van deze beoordeling worden vastgelegd in een transparantierapport en samen met de technische documentatie verstrekt aan de Opdrachtgever. Dit stelt de Opdrachtgever in staat om:

- a) Inzicht te verkrijgen in de werking van het AI-systeem;
- b) Te begrijpen welke data het systeem verwerkt;
- c) De gegenereerde output te interpreteren;
- d) De werking en uitkomsten van het systeem op begrijpelijke wijze toe te lichten aan de personen of groepen voor wie het systeem wordt gebruikt.

4.4 Opdrachtnemer actualiseert de transparantiebeoordeling bij substantiële wijzigingen in het AI-systeem of wanneer nieuwe functionaliteiten worden toegevoegd die van invloed zijn op de uitlegbaarheid of begrijpelijkheid van het AI-systeem.

4.5 De transparantieverplichtingen van de Opdrachtnemer omvatten in ieder geval:

- e) Het verstrekken van duidelijke, volledige en toegankelijke gebruiksinstructies in een passend digitaal of ander formaat;
- f) Informatie over het beoogde doel van het AI-systeem, de prestaties, nauwkeurigheid, robuustheid, cyberbeveiliging en eventuele beperkingen;
- g) Uitleg over de gebruikte inputdata, inclusief de herkomst, selectiecriteria en eventuele bekende risico's of bias;
- h) Toelichting op de wijze waarop de output tot stand komt, inclusief de relevante algoritmische logica en interpretatiemethoden;
- i) Waar van toepassing, informatie over de prestaties van het systeem ten aanzien van specifieke doelgroepen;

- j) Technische voorzieningen die het mogelijk maken om de werking van het systeem te monitoren en te auditen, inclusief logging van input- en outputgegevens.

4.6 Opdrachtnemer houdt de transparantie-informatie actueel gedurende de looptijd van de Software-overeenkomst en verstrekt geactualiseerde versies onverwijld aan Opdrachtgever bij relevante wijzigingen van het AI-systeem.

5. Menselijk toezicht

5.1 Opdrachtnemer waarborgt dat het AI-systeem zodanig is en wordt ontworpen en ontwikkeld, met inbegrip van passende mens-machine-interface-instrumenten, dat natuurlijke personen op doeltreffende wijze toezicht kunnen uitoefenen op de werking van het systeem. De aard en intensiteit van het toezicht zijn evenredig aan de risico's die het AI-systeem met zich meebrengt, de mate van autonomie en de gebruiksccontext ervan.

5.2 Opdrachtnemer neemt voorafgaand aan de levering van het AI-systeem passende technische en organisatorische maatregelen op in het systeem om menselijk toezicht mogelijk te maken. Deze maatregelen stellen de personen die verantwoordelijk zijn voor het toezicht in staat om, afhankelijk van de omstandigheden:

- a) Inzicht te verkrijgen in de relevante capaciteiten en beperkingen van het AI-systeem en de werking ervan adequaat te monitoren, zodat onregelmatigheden, storingen en onverwachte prestaties tijdig kunnen worden opgespoord en aangepakt;
- b) Zich bewust te blijven van de risico's van (automation) bias, met name wanneer het systeem informatie of aanbevelingen verstrekt voor menselijke besluitvorming;
- c) De output van het AI-systeem correct te interpreteren, met inachtneming van de kenmerken van het systeem en de beschikbare interpretatie-instrumenten;
- d) In specifieke situaties te besluiten het AI-systeem niet te gebruiken of de output ervan te negeren, corrigeren of terug te draaien;
- e) In te grijpen in de werking van het AI-systeem of het systeem te onderbreken via een stopknop of een vergelijkbare procedure waarmee het systeem op veilige wijze kan worden stopgezet.

5.3 Om passend menselijk toezicht te waarborgen voert Opdrachtnemer de volgende taken uit:

- a) Training van de personen die belast zijn met de werking c.q. toezicht;
- b) Opstellen van documentatie over de werking van het AI-systeem en de interpretatie van de output;
- c) Procedures voor het veilig onderbreken of uitschakelen van het AI-systeem;
- d) Mechanismen om toezicht te houden op de prestaties en afwijkingen van het AI-systeem.

6. Nauwkeurigheid, robuustheid en cyberbeveiliging

6.1 Opdrachtnemer waarborgt dat het AI-systeem zodanig is en wordt ontworpen en ontwikkeld volgens het beginsel van beveiliging door ontwerp en door standaardinstellingen (security by design and by default). Het AI-systeem biedt, in het licht van het beoogde gebruik, een passend niveau van:

- a) Nauwkeurigheid;

- b) Het vermogen van het systeem om correcte en betrouwbare output te genereren;
- c) Robuustheid: de weerstand tegen fouten, storingen en onverwachte situaties binnen het systeem of de omgeving waarin het wordt gebruikt;
- d) Cyberbeveiliging: bescherming tegen ongeautoriseerde toegang, manipulatie of verstoring van de werking, prestaties of output van het systeem.

6.2 Deze prestaties worden gedurende de gehele levensduur van het AI-systeem gehandhaafd en zijn in overeenstemming met de algemeen erkende stand van de techniek.

6.3 Ter waarborging van een passend niveau van nauwkeurigheid, robuustheid, veiligheid en cyberbeveiliging voert de Opdrachtnemer voorafgaand aan de levering van het AI-systeem ten minste de technische en organisatorische maatregelen uit. Deze maatregelen omvatten ten minste:

- a) Het implementeren van storingsbeveiligingsmechanismen (zoals een stopknop, testen of fallback-mechanismen);
- b) Het voorkomen van schadelijk of ongewenst gedrag van het systeem;
- c) Bescherming tegen feedback loops bij lerende systemen;
- d) Maatregelen tegen AI-specifieke cyberdreigingen, zoals maar niet beperkt tot: datavervuiling, modelvervuiling en/of pogingen tot datalekken.

7. Kwaliteitsbeheersysteem

7.1 Opdrachtnemer voorziet, voorafgaand aan de levering van het AI-systeem, in een kwaliteitsbeheersysteem dat de naleving van de bepalingen van deze Software-overeenkomst en de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de AI-verordening (EU) 2024/1689, waarborgt. Dit systeem wordt op systematische en ordentelijke wijze gedocumenteerd in de vorm van schriftelijke beleidslijnen, procedures en instructies.

7.2 Het kwaliteitsbeheersysteem omvat ten minste de volgende onderdelen, overeenkomstig artikel 17 van de AI-verordening:

- a) Een strategie voor de naleving van wet- en regelgeving, inclusief procedures voor conformiteitsbeoordeling en wijzigingsbeheer van het AI-systeem;
- b) Technieken, procedures en systematische maatregelen voor het ontwerp, de ontwerpcontrole en -verificatie van het AI-systeem;
- c) Technieken, procedures en systematische maatregelen voor de ontwikkeling, kwaliteitscontrole en kwaliteitsborging van het AI-systeem;
- d) Procedures voor inspectie, testen en validatie vóór, tijdens en na de ontwikkeling van het AI-systeem, inclusief frequentie van uitvoering;
- e) Technische specificaties en toe te passen normen, en – indien geharmoniseerde normen niet volledig worden toegepast – alternatieve middelen om aan de eisen van de AI-verordening te voldoen;
- f) Systemen en procedures voor databeheer, waaronder dataverzameling, -analyse, -etikettering, -opslag, -zuivering, -aggregatie, -behoud en datamining, alsmede andere relevante gegevensverwerkingen voorafgaand aan levering;
- g) Het risicobeheersysteem zoals bedoeld in artikel 9 van de AI-verordening;
- h) Procedures voor het melden van ernstige incidenten en gebrekkig functioneren, conform artikel 73 van de AI-verordening;
- i) Systemen en procedures voor de registratie en archivering van alle relevante documentatie en informatie;
- j) Beheer van hulpmiddelen, inclusief maatregelen ter waarborging van de voorzieningszekerheid;

- k) Een kader voor verantwoording, waarin de verantwoordelijkheden van het management en personeel worden vastgelegd met betrekking tot alle bovengenoemde aspecten;
- l) Een systeem voor monitoring na ingebruikname van het AI-systeem, conform de eisen uit artikel 72 van de AI-verordening;
- m) Procedures voor communicatie met bevoegde autoriteiten, aangemelde instanties, klanten en andere belanghebbenden.

De omvang en diepgang van het kwaliteitsbeheersysteem zijn evenredig aan de aard, complexiteit en risico's van het AI-systeem. Het kwaliteitsbeheersysteem moet voldoen aan het vereiste beschermingsniveau zoals voorgeschreven in de AI-verordening.

8. Conformiteitsbeoordeling & incidenten

- 8.1 Opdrachtnemer waarborgt dat het aangeboden AI-systeem voorafgaand aan de levering een conformiteitsbeoordelingsprocedure heeft ondergaan.
- 8.2 Opdrachtnemer beoordeelt de in de technische documentatie opgenomen informatie om te beoordelen of het AI-systeem voldoet aan de relevante essentiële eisen die zijn vastgesteld in de AI-verordening.
- 8.3 Opdrachtnemer verifieert eveneens of het ontwerp- en ontwikkelingsproces van het AI-systeem overeenkomt met de technische documentatie.
- 8.4 Opdrachtnemer waarborgt dat het AI-systeem, indien en zover dit wettelijk is vereist, een nieuwe conformiteitsbeoordelingsprocedure ondergaat telkens wanneer het AI-systeem tijdens de looptijd van de Software-overeenkomst wezenlijk wordt gewijzigd.
- 8.5 Aanbieders van AI-systemen met een hoog risico die in de Europese Unie in de handel zijn gebracht, melden elk ernstig incident bij de markttoezichtautoriteit van de lidstaat waarin het incident heeft plaatsgevonden (ex art. 73 AI-verordening). De melding wordt gedaan onmiddellijk nadat de aanbieder een oorzakelijk verband of een redelijke waarschijnlijkheid van een dergelijk verband tussen het AI-systeem en het ernstige incident heeft vastgesteld, en in ieder geval uiterlijk binnen 15 dagen nadat de aanbieder of, indien van toepassing, de gebruiksverantwoordelijke zich bewust wordt van het ernstige incident.

9. Corrigerende maatregelen

- 9.1 Als Opdrachtnemer tijdens de looptijd van de Software-overeenkomst van mening is of redenen heeft om van mening te zijn dat het AI-systeem niet in overeenstemming met de Software-overeenkomst is, al dan niet als reactie op een opmerking van de Opdrachtgever, treft hij onmiddellijk de nodige corrigerende maatregelen om het AI-systeem in overeenstemming te brengen.
- 9.2 Opdrachtnemer brengt de Opdrachtgever onverwijld hiervan schriftelijk op de hoogte.

10. Verplichting om de werking van het AI-systeem per genomen besluit uit te leggen

- 10.1 Opdrachtnemer is gedurende de looptijd van de Software-overeenkomst verplicht om de Opdrachtgever op eerste verzoek bijstand te verlenen bij verzoeken van overheidsinstanties, toezichthoudende autoriteiten of betrokken personen om uit te leggen hoe het AI-systeem tot een bepaald besluit of resultaat is gekomen. Deze verplichting geldt met name ten aanzien van de personen of groepen personen voor wie het AI-systeem wordt of moet worden gebruikt.

- 10.2 De in artikel 10.1 bedoelde bijstand houdt in dat de Opdrachtnemer op verzoek van de Opdrachtgever actief ondersteuning biedt bij het reconstrueren en verklaren van de totstandkoming van een specifiek besluit of resultaat van het AI-systeem. Deze ondersteuning omvat ten minste:
- a) Het analyseren en duiden van de relevante inputdata die door het AI-systeem zijn verwerkt;
 - b) Het verstrekken en toelichten van de gegenereerde outputdata;
 - c) Het beschikbaar stellen en interpreteren van de relevante logbestanden, waaronder gegevens over de duur van het gebruik, de gebruikte referentiedatabanken, en de input die tot een match heeft geleid;
 - d) Het identificeren van de belangrijkste factoren, parameters en beslisregels die hebben bijgedragen aan het specifieke resultaat;
 - e) Het aangeven van mogelijke wijzigingen in de input die tot een ander resultaat zouden kunnen leiden;
 - f) Het leveren van begrijpelijke toelichting op de werking van het systeem, afgestemd op de doelgroep waarvoor het AI-systeem wordt gebruikt.
- 10.3 Opdrachtnemer verstrekt alle noodzakelijke technische en inhoudelijke informatie aan de Opdrachtgever, zodat deze:
- De werking en besluitvorming van het AI-systeem kan verklaren aan betrokken personen of groepen;
 - Transparantie en verantwoording kan waarborgen richting toezichthouders en derden;
 - Deze informatie kan gebruiken, delen en openbaar maken, voor zover dit noodzakelijk is voor communicatie met betrokkenen of in het kader van juridische procedures.

11. Rechten op Datareeksen

- 11.1 Alle rechten, met inbegrip van eventuele intellectuele-eigendomsrechten, met betrekking tot datareeksen komen uitsluitend toe aan Opdrachtgever.
- 11.2 Opdrachtnemer mag datareeksen van Opdrachtgever niet gebruiken voor andere doelen dan de uitvoering van de Software-overeenkomst.
- 11.3 Bij het eerste verzoek van Opdrachtgever moet Opdrachtnemer de datareeksen van Opdrachtgever kosteloos vernietigen of teruggeven, dit naar keuze van Opdrachtgever.
- 11.4 Als Opdrachtgever dit vraagt, moet de Opdrachtnemer kosteloos haalbaar bewijsmateriaal van de vernietiging van datareeksen van de overheidsorganisatie verstrekken.

12. Overhandiging van de Datareeksen

- 12.1 Bij het eerste verzoek van Opdrachtgever overhandigt Opdrachtnemer de meest recente versie van de datareeksen van Opdrachtgever aan Opdrachtgever.
- 12.2 De leverancier overhandigt de datareeksen kosteloos aan Opdrachtgever in een gangbare bestandsopmaak die Opdrachtgever aangeeft.

13. AI-register

- 13.1 Opdrachtgever is gerechtigd de noodzakelijke informatie over het AI-systeem op te nemen in een AI-register dan wel algoritmeregister.
- 13.2 Als Opdrachtgever dit vraagt, verstrekt Opdrachtnemer kosteloos bijstand bij de registratie van de AI-systemen in relevante registers.

Aldus in tweevoud overeengekomen,

Namens Opdrachtnemer,

Naam:

Achternaam:

Functie:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

**Namens dijkgraaf en hoogheemraden van
Rijnland,**

Naam:

Achternaam:

Functie:

Plaats:

Datum:

Handtekening: